

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JONNA AALTONEN

Yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi

Opas muutoksen toimenpiteistä

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2025

TIIVISTELMÄ

Aaltonen, Jonna: Yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi, opas muutoksen toimenpiteistä

Opinnäytetyö, AMK

Tutkinto-ohjelma Tradenomi (AMK)

Maaliskuu 2025

Sivumäärä: 52, sisältää liitteenä olevan oppaan

Opinnäytetyössä selvitettiin, miten yhtiömuodon muutos toteutetaan, kun yksityinen elinkeinonharjoittaja muutetaan osakeyhtiöksi. Tavoitteena oli saada koottua selkeä kokonaisuus, josta selviää yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön yhtiömuodot sekä niiden eroavaisuudet, jotka pitää huomioida kun yhtiömuoto muuttuu. Opinnäytetyössä oli tärkeää tuoda esille se, että toiminta on osakeyhtiössä lailla säädellympää kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan harjoittama liiketoiminta.

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli yksityinen elinkeinonharjoittaja. Tavoitteena oli selvittää mitä ja missä järjestyksessä yksityisen elinkeinonharjoittajan täytyy toimenpiteitä tehdä, jotta yhtiömuodon muutos toteutuu onnistuneesti.

Työ toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, johon kuuluu teoriaosuus sekä tuotos. Teoreettisessa osassa tutkittiin aluksi yksityistä elinkeinonharjoittajaa ja osakeyhtiötä yhtiömuotoina. Käsittely jatkui näiden yhtiömuotojen eroavaisuuksiin sekä asioihin, jotka täytyy tehdä, jotta muutos toteutuu. Lopuksi selvitettiin asiat, jotka muuttuvat kun yhtiömuoto muutetaan osakeyhtiöksi. Teoreettinen osuus pohjautuu ajantasaiseen lainsäädäntöön sekä sen esivalmisteluihin, oikeuskirjallisuuteen ja viranomaislähteisiin.

Tuotoksena syntyi opas yksityisille elinkeinonharjoittajille. Opas muodostui käytännönläheiseksi ja se kokoaa teoreettisen osuuden yksinkertaisemmaksi kokonaisuudeksi. Oppaan avulla esitettiin yksityiselle elinkeinonharjoittajalle yhtiömuodon muutos kokonaisuudessaan aina yhtiömuodoista käytännön toimenpiteisiin.

Avainsanat: Yksityinen elinkeinonharjoittaja, osakeyhtiö, yritysmuodon muutos, yhtiökokous, hallitus.

ABSTRACT

Aaltonen, Jonna: From a private trader to a limited liability company, guide to change company form

Bachelor's thesis

Bachelor of Business Administration

March 2025

Number of pages: 52, including a guide

The thesis examined how a change of corporate form is implemented when a private trader is converted into a limited liability company. The goal was to put together a clear entity that would clarify what a private trader and a limited liability company are, and through these differences, the things that need to be observed when the company form changes. It was important in the thesis to highlight the fact that operations in a limited liability company are more regulated by law than the business operations carried out by a private trader.

The thesis was commissioned by a private trader. The goal was to find out what steps a private entrepreneur must take and in what order for the company transformation to be carried out legally.

The work was carried out as a functional thesis, which includes theory and its by-product output. The theoretical part built the context and methodology of the thesis. The theoretical part initially examined the sole private trader and limited liability company as company forms. The discussion continued with the differences between these company forms and the things that must be done for the change to be implemented. Finally, the things that change when the company form is changed to a limited liability company were examined. The theoretical part is based on up-to-date legislation and its preparatory work, legal literature and official sources.

The result was a guide for private traders. The guide was practical and brought together the theoretical part into a simpler whole. The guide presented the entire corporate transformation process to private traders, from corporate forms to practical measures.

Key words: A private trader, a limited liability company, a change of corporate form, board of directors, general meeting

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	7
2.1 Opinnäytetyön aihe, tausta ja tavoitteet.....	7
2.2 Toimeksiantajan esittely	7
2.3 Rajaukset	8
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	9
3.1 Tutkimusmenetelmä	9
3.2 Tiedonhankinta.....	10
4 YKSITYISESTÄ ELINKEINONHARJOITTAJASTA OSAKEYHTIÖKSI.....	11
4.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja osakeyhtiö.....	11
4.2 Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön eroavaisuudet	12
4.2.1 Lainsäädäntö, oikeudelliset periaatteet.....	12
4.2.2 Toimielimet ja edustaminen	14
4.2.3 Yhtiökokous	17
4.2.4 Osake	19
4.2.5 Vastuu yhtiön velvoitteista	19
4.2.6 Kirjanpito ja tilinpäätös.....	20
4.2.7 Yhtiön varat ja varojen jako	21
4.2.8 Velat	22
4.2.9 Verotus	22
4.3 Toimenpiteet yhtiömuodon muuttamisessa	23
4.3.1 Yrityksen nimi ja Y-tunnus	24
4.3.2 Yksityisen elinkeinonharjoittajan lopettaminen	25
4.3.3 Osakeyhtiön rekisteröiminen	25
4.3.4 Perustaminen ja perustamissopimus.....	28
4.3.5 Yhtiöjärjestys	29
4.3.6 Hallinnon järjestäminen	30
4.3.7 Osakassopimus	30
4.3.8 Apportti ja omaisuuden siirto	30
4.3.9 Osake- ja osakasluettelo	31
4.3.10 Veroseuraamukset.....	32
4.3.11 Velat	32
4.3.12 Poistot.....	33
4.3.13 Tappioiden siirtyminen.....	33
4.3.14 Tilintarkastaja.....	33

5 YHTEENVETO.....	35
LÄHTEET.....	37
OPAS.....	40

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on koota yhteen tietoa yksityisille elinkeinonharjoittajille yritysmuodon muutoksesta silloin, kun halutaan muuttua yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi.

Osakeyhtiöitä ja yksityisiä elinkeinonharjoittajia on Suomessa määrällisesti eniten, mutta ne ovat kuitenkin toimintatavoiltaan hyvin erilaiset toisiinsa nähden. Työssä käsitellään yhtiömuotojen eroavaisuuksia, jotta yksityinen elinkeinonharjoittaja saa hyvän käsityksen osakeyhtiön toimintatavoista verraten hänelle jo tuttuun elinkeinonharjoittamiseen. Työssä esitetään toimintamenetelmät yritysmuodon muutoksessa, joihin yksityinen elinkeinonharjoittaja voi tukeutua muutosta tehdessään. Opas on tämän opinnäytetyön liitteenä. Oppaassa teoriaosuus avataan selkeästi ja yksityiskohtaisesti.

Opinnäytetyö on toiminnallinen, johon kuuluu teoriaosuus sekä tuotos, joka toimii oppaana yksityisille elinkeinonharjoittajille yritysmuodon muuttamisessa. Opinnäytetyön lähdeaineisto koostuu ajantasaiseen lainsäädäntöön sekä sen esivalmistelutöihin, oikeuskirjallisuuteen ja viranomaislähteisiin.

Opinnäytetyön aihe syntyi toimeksiantajan tarpeesta. Työn toimeksiantajana on yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka suunnittelee yritysmuotonsa muuttamista osakeyhtiöksi. Koottua tietoa aiheesta ei löytynyt valmiina, joten tällaiselle on tarve varmasti muillakin samassa tilanteessa olevilla. Oma kiinnostukseni aiheeseen on myös suuri, joten aihe sopi hyvin opinnäytetyökseni. Opinnäytetyö on kohdennettu yksityisille elinkeinonharjoittajille sekä aiheesta kiinnostuneille ja lisää tietoa haluaville, esimerkiksi opiskelijoille.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TARKOITUS JA TAVOITTEET

2.1 Opinnäytetyön aihe, tausta ja tavoitteet

Opinnäytetyön aiheena on muutos yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi. Aihetta käydään läpi juridiikan kautta, mutta sivutaan myös yritysvero-rotusta. Aihe valikoitui minulle liiketalouden yhtiöoikeuden opintojakson mielenkiinnon vuoksi ja halusin päästä tutkimaan aihetta pintaa syvemmältä ja konkreettisesti. Myös yhtiöverotuksen kurssi herätti kiinnostuksen, ja koen verotuksen olevan suuri osa yritysmuotoa valitessa, joten sivuan sitä opinnäytetyössäni. Tavoitteenani on myös mennä suurempaan kirjanpitoimistoon työharjoitteluun, missä tällaisia muutoksia pääsisi mahdollisesti tekemään, joten opinnäytetyöni olisi itselleni myös erittäin hyvä pohja työharjoittelua varten.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää toimeksiantajalle mitä toimenpiteitä tarvitsee tehdä, kun halutaan muuttaa yritysmuoto yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi. Tavoitteena on selvittää näiden kahden yritysmuodon erot, esimerkiksi varojen jako, sekä mitkä asiat muuttuvat yritysmuodon vaihtumisessa.

2.2 Toimeksiantajan esittely

Toimeksiantajana opinnäytetyössä toimii turkulainen yrittäjä, jolla on vuonna 2020 perustettu remontointi- ja maalausalan yritys. Hän on toiminut yksityisenä elinkeinonharjoittajana, mutta haluaisi muuttaa yhtiömuotonsa osakeyhtiöksi kasvaneen yritystoimintansa myötä. Yritystoiminta on ollut kasvusuhdanteinen perustamisesta lähtien. Myös syynä yhtiömuodon muuttamiselle on se, että osakeyhtiö olisi oma oikeushenkilönsä ja eroaisi selkeästi itse yrittäjästä varoineen ja vastuineen.

Vaikka teen opinnäytetyöni tietylle yrittäjälle, aiheesta hyötyy myös muut yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka ovat miettineet yritysmuotonsa muuttamista osakeyhtiöksi, suunnittelevat sitä tai haluavat aiheesta lisää tietoa. Työni

avulla yksityiset elinkeinonharjoittajat ymmärtävät mitä eroa kyseisillä yritysmuodoilla on, mitkä ovat ne toimenpiteet, joiden avulla yritysmuoto vaihdetaan ja miksi sekä mitä konkreettista muutosta tapahtuu tai pitää ottaa huomioon, kun yritysmuoto on muutettu osakeyhtiöksi. Toimeksiantaja saa tiedon lisäksi konkreettisen oppaan, jonka avulla hän osaa tehdä kaikki lain mukaiset toimenpiteet yhtiömuodon muuttamiseksi.

2.3 Rajaukset

Opinnäytetyön aihe on laaja, joten aihetta täytyy rajata. Työstä rajataan pois milloin ja miksi yhtiömuoto kannattaa muuttaa yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi. Tämä sen vuoksi, koska opinnäytetyössä keskitytään jo tapahtuvaan muutokseen, eikä niihin syihin, joiden vuoksi yhtiömuoto on päätetty muuttaa. Myös vaikka verotus on tärkeä osa-alue yhtiömuodon muuttamisessa ja yhtiöoikeudessa ylipäättään, keskitytään opinnäytetyössä muutoksen toteuttamiseen.

Opinnäytetyö on kirjoitettu sillä periaatteella, että yksityinen elinkeinonharjoittaja tietää omasta yhtiömuodostaan jo ennestään. Esimerkiksi kirjanpidon pitäisi olla jo jollain tasolla selvää, joten sitä ei tässä työssä lähdetä tutkita paljoakaan yleisellä tasolla tai millaista se on elinkeinonharjoittajan näkökulmasta.

Yleensä yksityisestä elinkeinonharjoittajasta siirrytään yksityiseen osakeyhtiöön harjoittamaan liiketoimintaa, joten työstä jätetään pois julkinen osakeyhtiö, eli pörssiyhtiö. Tämä on hyvä ottaa huomioon, koska pörssiyhtiön toimintatavoissa ja vaatimuksissa on eroavaisuuksia yksityiseen osakeyhtiöön verrattuna.

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön menetelmäksi valikoitui toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallinen opinnäytetyö on eräänlainen tutkimuksen kehittämisen tapa sekä ammatikorkeakouluissa käytetty opinnäytetyötyyppi (Kostamo ym., 2022, kohta 1.1 Toiminnallinen opinnäytetyö kehittämistyönä). Toiminnallisessa opinnäytetyössä on suositeltavaa löytää toimeksiantaja työlle, koska silloin on mahdollista näyttää laajemmin omaa osaamistaan, herättää työnantajien kiinnostusta ja olla osana työelämän kehittämistä ja harjoittaa omaa innovatiivisuutta (Vilkka & Airaksinen, 2003, s. 16; Kostamo ym., 2022, s. 8–9).

Toiminnallisessa opinnäytetyössä prosessin lähtökohtana voidaan käyttää teoriaa. Teorian avulla luodaan kontekstia ja rakennetaan metodologiaa. Teoria ei kuitenkaan tarjoa lopullista vastausta, vaan sitä varten toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu raportin lisäksi tuotos. Tässä työssä se on käytännön opas siitä, miten yhtiömuoto muutetaan. Toiminnallisen opinnäytetyön kohderyhmän rajaus auttaa pitämään määritellyn laajuuden suunnitellussa sekä tekemään oikeita ratkaisuja sisällöllisesti (Vilkka & Airaksinen, 2003, s. 9, 40). Kohderyhmänä opinnäytetyössä on yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka haluavat muuttaa yhtiömuodon osakeyhtiöksi.

Tällä hetkellä, jos yksityinen elinkeinonharjoittaja haluaa tietoa yhtiömuotonsa muuttamisesta osakeyhtiöksi, ei siitä löydy kuin palasia sieltä täältä. Oppaan tarkoituksena on esittää kootusti yksityiselle elinkeinonharjoittajalle mitä toimenpiteitä hänen täytyy tehdä ja missä järjestyksessä muuttaessaan yhtiömuotonsa osakeyhtiöksi. Opas on käytännönläheisempi kuin raportti ja tarkoituksena on pitää kieliasu selkeänä ja ymmärrettävänä, jolloin jokainen lakiteksiin tottumatonkin sen ymmärtää.

Se miten ja miksi tuotoksen ratkaisuihin on päädytty, kirjoitetaan raportissa perusteluineen auki.

3.2 Tiedonhankinta

Juridiikkaa kirjoitettaessa puhutaan oikeuslähteistä tutkimusaineiston sijaan. Tässä työssä tietoa on hankittu erilaisista oikeuslähteistä. Oikeuslähteet jaetaan vahvasti ja heikosti velvoittaviin sekä sallittuihin oikeuslähteisiin. Laki, kansainväliset sopimukset ja EU-säädökset ovat vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä. Heikosti velvoittavia oikeuslähteitä ovat muun muassa hallituksen esitykset ja korkeimpien oikeuksien ennakkoratkaisut. Sallittuja oikeuslähteitä ovat esimerkiksi oikeuskirjallisuus sekä viranomaisten ohjeet ja suositukset. (Nieminen ym., 2021, kohta 2.4 Lainopin ja oikeussosiologian tutkimusaineistot ja menetelmät.)

Laki on tässä opinnäytetyössä pääosassa ja tarkemmin tutkitaan ElinkL:a (Elinkeinotoimintalaki 565/2023) sekä OYL:a (Osakeyhtiölaki 624/2006). Työssä sivutaan myös EVL:a (Tuloverolaki, Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968), kirjanpitolakia 1336/1997 sekä tilintarkastuslakia 1141/2015. Hallituksen esityksistä on saatu työhön laajempaa näkökulmaa lainkohdista.

Aineistoa on hankittu tutkimalla oikeuskirjallisuutta painettuina sekä elektronisina kirjoina yhtiömuodoista, yritysjärjestelyistä sekä yhtiöiden verotuksista. PRH:sta (Patentti- ja rekisterihallitus) löytyy ohjeita ja asiakirjoja yhtiömuodon muutokseen liittyen. PRH:n verkkosivuilta saa ohjeet sekä kaikki asiakirjapohjat ja ilmoituslomakkeet, joita tarvitaan osakeyhtiön perustamisessa.

Työskentely tapahtui minulla siten, että ensin selasin nuo tärkeimmät lait otsikoittain, jotta sain yleisen käsityksen mitä se pitää sisällään. Sitten aloin lukemaan kirjallisuutta, jolla täydensin käsitystäni laista. Yleiskäsityksen kerryttyä tutkin tarkemmin lakia sekä niiden valmisteluaineistoja. Koko ajan pidin mielessä, että miten yritysmuodon muutos toteutetaan. Pääpointit kirjasin itselleni Wordiin ranskalaisilla viivoilla lukemisen ja tutkimisen lomassa ja lopulta lähdin työstämään työtäni tarkemmin suoraan kopioimalla ja liittämällä tekstiä. Lopuksi kirjoitin asiat omin sanoin työhöni. Kun teoriaosuus oli valmis aloin hahmottelemaan opasta. Mietin mitä kaikkea siihen halusin ja myös sitä miten opasta kirjoitetaan.

4 YKSITYISESTÄ ELINKEINONHARJOITAJASTA OSAKEYHTIÖKSI

4.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja osakeyhtiö

Yritysmuotoja on Suomessa monta erilaista ja sen valinta on jokaisen yrityksen perustajan harkittava tarkkaan. Muodon valinnalla on vaikutusta muun muassa yrityksen päätöksentekoon sekä yrittäjien taloudellisiin vastuisiin ja verotukseen. Yrittäjien lukumäärä vaikuttaa myös siihen, mikä yritysmuoto voidaan valita. (Meretniemi & Ylönen, 2008, s. 40.) Osakeyhtiö on Suomen yleisin yritysmuoto. Näitä on kaupparekisterissä 10.1.2025 tarkastellussa otteessa 294 171 kappaletta. Yksityinen elinkeinonharjoittaminen on toiseksi suosituinta 265 280 kappaleella. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2025.)

Toiminimellä (Tmi, yksityisliike, yksityinen elinkeinonharjoittaja, ammatin- tai liikkeenharjoittaja) harjoitetaan yksityistä elinkeinotoimintaa ja se on hallinnollisesti yksinkertaisin liiketoiminnan harjoittamista varten perustettavista toimintamuodoista (Honkamäki ym., 2018, s. 368). Sitä varten ei tarvita perustaa erillistä juridista organisaatiota (Villa, 2023, s. 47). Vain luonnollinen henkilö voi toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana eli esimerkiksi yhtiö ei voi toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana. (Villa ym., 2007, s. 21).

Osakeyhtiön voi puolestaan perustaa luonnollinen henkilö tai useampi henkilö sekä oikeushenkilö tai molemmat yhdessä. Osakeyhtiön omistajat ovat yhtiön osakkeiden omistajia ja erillisiä oikeussubjekteja. Oikeussubjekti on taho, joka voi saada oikeuksia ja tulla valvotuksi. Oikeussubjekti voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Luonnollisella henkilöllä tarkoitetaan ihmistä. Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröimisellä. Oikeushenkilöllä tarkoitetaan sitä, että subjektilla on oikeuksia ja velvollisuuksia. Osakeyhtiöllä on myös itsenäinen kyky määrätä näistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista. Tämä on yksi yhtiöoikeudellisista peruseriaatteista, joita osakeyhtiölakiin kuuluu. (OYL 1 luku 2 §; Villa ym., 2007, s. 58.) Muista periaatteista kohdassa 4.2.1.

4.2 Yksityisen elinkeinoharjoittajan ja osakeyhtiön eroavaisuudet

Kun yhtiömuotoa lähdetään muuttamaan yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi, on hyvä pitää mielessä, että osakeyhtiöön kohdistuu paljon enemmän velvoitteita kuin yksityisen elinkeinon harjoittajan liiketoimintaan. Seuraavaksi käydään läpi niistä suurimpia, jotta saadaan selkeämpi käsitys yhtiömuotojen eri toimintavoista ja periaatteista. Oppaassa eroavaisuudet on kuvattu lyhyesti mutta selkeästi.

4.2.1 Lainsäädäntö, oikeudelliset periaatteet

Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön lainsäädännöt ovat hyvinkin erilaiset. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalle ei ole erillistä niin sanottua omaa lainsäädäntöä, vaan elinkeinotoimintalaissa säädetään elinkeinonharjoittajan oikeudesta harjoittaa elinkeinotoimintaa sekä kelpoisuudesta (ElinkL 565/2023). Yksityisen elinkeinonharjoittajan tuloverotuksesta säädetään TVL:ssä (Tuloverolaki 1535/1992) samoin kuin osakeyhtiönkin tuloverotuksesta. Oikeustoimet yksityinen elinkeinonharjoittaja tekee omissa nimissään. Myös vahingonkorvausvastuu ja rikosoikeudellinen vastuu kohdistuvat yksityiseen elinkeinonharjoittajaan samalla tavalla kuin luonnolliseen henkilöön. (Villa ym., 2007, s. 21.)

Osakeyhtiön toiminta on huomattavasti lailla säädellympää ja byrokraattisempaa kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminta. Osakeyhtiöihin sovelletaan osakeyhtiölakia, joka on niin sanottu yleislaki. Osakeyhtiölaissa on säädetty toiminnan keskeisistä periaatteista, osakeyhtiön perustamisesta, osakeista, yhtiökokouksesta, osakeyhtiön johdosta ja edustamisesta, tilintarkastuksesta, omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta, konsernista, rahoituksesta, yhtiön varojen jakamisesta, yhtiörakenteen ja -muodon muuttamisesta, yhtiön purkamisesta, yhtiön jakautumisesta, seuraamuksista, oikeussuojasta sekä riitojen ratkaisemisesta. (OYL 624/2006.)

Osakeyhtiöoikeuteen liittyy peruseriaatteita, joita yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei ole. Tällaisia yhtiöoikeudellisia periaatteita ovat aiemmin mainitun

yhtiön itsenäisen oikeushenkilöllisyyden lisäksi rajoitettu vastuu, sidotun oman pääoman pysyvyys, osakkeen luovutettavuus, voitontuottamistarkoitus, enemmistöperiaate, yhdenvertaisuusperiaate, johdon velvollisuus toimia huolellisesti yhtiön etua edistäen sekä tahdonvaltaisuus. (OYL 1 luku 2–9 §; Villa, 2023, s. 67–68.) Nämä peruseriaatteet eivät ole ehdottomia eli niitä ei ole kaikissa olosuhteissa noudatettava (Kyläkallio ym., 2024, s. 9).

Sidotun oman pääoman pysyvyydestä säädetään osakeyhtiölaissa sen vuoksi, että sillä suojataan velkojaa. Osakepääoman alentamiseen tarvitaan aina lähtökohtaisesti velkojalta suostumus. (OYL 1 luku 3 § 2 mom..) Nykyään osakeyhtiön perustamiseen ei tarvita vähimmäisosakepääomaa, ellei perusteta julkista osakeyhtiötä (Kyläkallio ym., 2024, s. 16).

Osakeyhtiön yhtenä periaatteena on voitontuottamistarkoitus. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. (OYL 1 luku 5 §.) Yleisesti voitto tuotetaan yhtiöjärjestyksessä mainitun yhtiön toimialan harjoittamisen puitteissa. Yhtiön tarkoitus voi olla myös voiton tavoittelemattomuus, mutta siitä on mainittava yhtiöjärjestyksessä. (Kyläkallio ym., 2024, s. 14.) Voitontuottamista tarkastellaan pidemmällä aikavälillä eli osakeyhtiön tarkoituksena ei ole tuottaa mahdollisimman paljon ja nopeasti voittoa osakkailleen (Mähönen & Villa, 2013, s. 32).

Mitä enemmän osakas on sijoittanut yhtiöön, sitä enemmän hänellä on osakkeita. Mitä enemmän on osakkeita, sitä suuremmat valtaoikeudet hänellä on. Valtaoikeudet näkyvät yleensä äänioikeuden kautta. (Mähönen & Villa, 2013, s. 36.) Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Päätökset tehdään annettujen äänten enemmistöllä, jollei osakeyhtiölaissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tätä kutsutaan enemmistöperiaateksi. (OYL 1 luku 6 §.) Enemmistöperiaatteella on lähinnä informatiivinen vaikutus ja sillä halutaan korostaa sitä, että päätöksentekoon ei tarvita yksimielistä päätöstä (Kyläkallio ym., 2024, s. 19).

Osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:ssä säädetään yhdenvertaisuusperiaatteesta. Kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. (OYL 1 luku 7 §.)

Johdon velvollisuus on toimia huolellisesti yhtiön etua edistäen (OYL 1 luku 8 §). Yhtiön johdon on tähdättävä siihen, että toiminnallaan edistävät yhtiön etua ja siihen päämäärään on pyrittävä huolellisilla ja johdonmukaisilla toimilla. Yhtiön johdon on myös tehtävä näitä toimia aktiivisesti. Välttämättä mikään yksittäinen toimi ei ole tämän kannalta merkityksellinen, mutta suurella kokonaisuudella tähän kuuluu tähdätä. (Kyläkallio ym., 2024, s. 23–25.)

Tahdonvaltaisuusperiaate on sitä, että osakkeenomistajat voivat yhtiöjärjestyksessä määrätä yhtiön toiminnasta. Yhtiöjärjestykseen ei voida ottaa määräystä, joka on osakeyhtiölain tai muun lain pakottavan säännöksen taikka hyvän tavan vastainen. (OYL 1 luku 9 §.) Tämä tarkoittaa sitä, että tahdonvaltaisuutta kuitenkin rajoittavat yleiset sopimusvapauden rajat, eli mistä tahansa asioista ei voida sopia. Tahdonvaltaisuusperiaatteeseen kuuluvat myös osakassopimukset. Niillä osakkeenomistajat voivat määritellä keskinäisiä suhteita. (Mähönen & Villa, 2013, s. 34.)

Molempiin yhtiömuotoihin liittyy kirjanpitovelvollisuus ja siitä säädetään kirjanpitolaissa (KPL 1336/1997). Yhtiön kirjanpidosta lisää kohdassa 4.2.7.

4.2.2 Toimielimet ja edustaminen

Toimielimien määrä on yksityisliikkeessä ja osakeyhtiössä varsin erilaiset. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei ole erityistä hallintoelintä vaan yrittäjä yksin tai yrityksessä mukana olevan puolisonsa kanssa vastaavat päätöksenteosta ja oikeustoimista (Meretniemi & Ylönen, 2008, s. 43). Yrittäjä myös edustaa

itse yhtiötään (Holopainen, 2024, s. 24). Elinkeinotoiminta on erillinen tulonlähde eikä se ole itsenäinen oikeussubjekti (Ossa, 2020, s. 189, 193).

Osakeyhtiön toimielimistä puolestaan on säädetty osakeyhtiölaissa ja yhtiöön on erimerkiksi valittava hallitus. Hallitus vastaa yhtiön toiminnasta ja on yhtiön tärkein toimielin. (OYL 6 luku 1 §.) Hallitus myös edustaa yhtiötä (OYL 6 luku 25 §). Hallituksessa on oltava 1–5 varsinaista jäsentä ja jos siinä on alle 3 jäsentä, täytyy olla myös ainakin yksi varajäsen. Jos hallituksessa on useampi henkilö kuin yksi, on sille valittava puheenjohtaja. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä näistä toisin. Yhtiöjärjestyksestä tarkemmin kohdassa 4.3.5. Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja yhtiön toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. (OYL 6 luku 1 §.) Hallituksen valitsee yhtiökokous ja siitä enemmän kappaleessa 4.2.3.

Hallituksen puheenjohtaja vastaa siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa. Kokous on myös kutsuttava, jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii. Hallituksen kokouksessa saa olla läsnä muukin kuin sen jäsen, jos hallitus niin päättää. (OYL 6 luku 5 §.) Hallituksen kokouksissa hallitus käsittelee yhtiöön liittyviä asioita sekä tekee päätöksiä. Päätöksiä voidaan tehdä ainoastaan, kun yli puolet on kokouksessa paikalla. Päätöksen ei tarvitse olla yksimielinen, vaan enemmistön mielipide voittaa. Tasaäänitilanteessa puheenjohtajan ääni ratkaisee. (OYL 6 luku 3 §.) Kokouksesta on laadittava pöytäkirja ja kokouksen puheenjohtajan on se allekirjoitettava. Jos hallituksessa on useita jäseniä, on vähintään yhden allekirjoitettava se kokouksen puheenjohtajan lisäksi. (OYL 6 luku 6 §.)

Hallitus voi valita yhtiölle toimitusjohtajan sekä päättää hänen palkitsemisestaan. Toimitusjohtaja voi erota tehtävästään ilmoittamalla siitä hallitukselle. Hallitus voi myös erottaa toimitusjohtajan tehtävästään ja erottaminen tulee voimaan välittömästi, jos myöhemmästä ajankohdasta ei ole päätetty. (OYL 6 luku 20 §.) Jos toimitusjohtaja valitaan, on se ilmoitettava kaupparekisteriin (Holopainen, 2024, s. 30). Toimitusjohtaja edustaa yhtiötä hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Edustaminen tapahtuu yhtiön juoksevien asioiden hoitamiseen liittyvissä asioissa. Vain hallituksen päätöksellä

toimitusjohtaja voi ryhtyä myös epätavallisiin ja laaja-alaisiin toimiin. Ilman hallituksen päätöstä toimitusjohtaja voi ryhtyä tällaisiin toimiin, jos toimeen on ryhtyttävä pian eli päätöstä ei voida odottaa ja jos toimi ei aiheuta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Toimitusjohtajan tehtävänä on antaa hallitukselle ja sen jäsenelle sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien suorittamiseksi. (OYL 6 luku 17 §.) Tästä voi hyvin päätellä sen, että toimitusjohtaja on hallituksen alaisuudessa yhtiön hierarkiassa. Jollei hallitus päättä toisin, toimitusjohtajalla on oikeus olla hallituksen kokouksissa läsnä, vaikka ei olisikaan hallituksen jäsen. Toimitusjohtaja saa myös käyttää puhevaltaansa hallituksen kokouksissa. (OYL 6 luku 18 §.)

Hallintoneuvoston puolestaan valitsee yhtiökokous, mutta se ei ole pakollista. Hallintoneuvostossa on oltava vähintään kolme jäsentä, mutta kuitenkin hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja ei voi olla hallintoneuvoston jäsen. Hallintoneuvoston on valittava puheenjohtaja, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. (OYL 6 luku 23 §.) Jäsenet ja varajäsenet täytyy ilmoittaa kaupparekisteriin. (Holopainen, 2024, s. 30.) Hallintoneuvoston tehtäviin kuuluu valvoa hallituksen sekä toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan päättää, että hallintoneuvosto valitsee yhtiön hallituksen ja myös päättää sen jäsenten palkitsemisesta. Hallintoneuvostolla ei ole oikeutta edustaa yhtiötä. (OYL 6 luku 21 §.) Hallintoneuvostolla ja sen jäsenellä on tiedonsaantioikeus hallitukselta, hallituksen jäseneltä ja toimitusjohtajalta tiedoista, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi (OYL 6 luku 22 §). Tämä perustuu lähtökohtaisesti hallintoneuvoston tehtävien suorittamiseen (Mähönen & Villa, 2013, s. 137).

Osakeyhtiötä voi edustaa edellä mainittujen lisäksi hallituksen puheenjohtaja, prokuristi ja elinkeinolain mukainen edustaja, jos näin on päätetty yhtiöjärjestyksessä (Holopainen, 2024, s. 31). Prokuristi on henkilö, jolle on annettu yhtiön toimesta valtakirja tehdä toimia ja käyttää allekirjoitusoikeutta päämiehensä liiketoimintaa kohden. Valtakirja on nimeltään prokura ja se täytyy merkitä kaupparekisteriin. Prokura on henkilökohtainen. (Prokuralaki 130/1979, 7 §.)

Hallitus voi milloin tahansa peruuttaa antamansa oikeuden yhtiön edustamiseen (OYL 6 luku 26 §). Säännös on yhtiöoikeudellinen eikä se rajoita edustajan oikeutta vaatia vahingonkorvausta mahdollisen asiaa koskevan sopimuksen perusteella. Hallituksen antama määräys yhtiön edustamisesta kohdistuu henkilön asemaan, ei itse henkilöön. (HE 109/2005, s. 89.)

4.2.3 Yhtiökokous

Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei tarvitse lain mukaan pitää yhtiökokousta. Yhtiökokouksesta on OYL:ssa oma lukunsa, joten jo siitä voidaan todeta yhtiökokouksen tärkeys osakeyhtiön hallinnossa (OYL 5 luku). Sillä onkin osakeyhtiössä ylin päätösvalta. Yhtiökokouksessa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa. Ilman yhtiökokousta voidaan päättää asioista, joista osakkeenomistajat ovat yksimielisiä. (OYL 5 luku 1 §.) Yhtiökokous on pidettävä aina jokaisen tilikauden jälkeen. Kun tilikausi on päättynyt, yhtiöllä on 6 kuukautta aikaa pitää yhtiökokous. (OYL 5 luku 3 §.)

Yhtiökokous voi olla varsinainen tai ylimääräinen. Näihin on tarkat säädökset osakeyhtiölaissa. Myös kokouskutsujen sisällöistä, pitopaikasta ja lähettämisen ajankohdista säädetään erikseen laissa. Ne myös voivat poiketa toistensa mukaan siitä, onko yhtiökokous varsinainen vai ylimääräinen ja mikä yhtiökokouksen sisältö on. (OYL 5 luku 3 §.) Yhtiökokouksista on pidettävä pöytäkirjaa. Pöytäkirja toimii todisteena tehdyistä päätöksistä. Pöytäkirja on yhtiökokouksen puheenjohtajan allekirjoitettava. (OYL 5 luku 23 § 3–4 mom.; Mähönen & Villa, 2013, s. 115.)

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä tilinpäätöksen vahvistamisesta, mikä yhtiössä käsittää myös tilinpäätöksen vahvistamisen, taseen osoittaman voiton käyttämisestä, vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkitsemisesta ja valinnasta sekä tilintarkastajan valinnasta, jollei laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin näiden toimikaudesta, valinnasta tai palkitsemisesta sekä muista yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaisessa

yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista. (OYL 5 luku 3 § 1–7 mom..) Jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen. Edellytyksenä on, että osakas on merkittynä osakasluetteloon (OYL 5 luku 6 §). Hallituksella ja toimitusjohtajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen. Yhtiökokous voi yksittäistapauksissa päättää myös toisin (OYL 5 luku 10 §).

Yhtiön hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle (OYL 5 luku 17 §). Varsinainen yhtiökokoukset on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen yhtiökokousta (OYL 5 luku 19 § 1 mom.). Esimerkiksi varsinaisen yhtiökokouksen ajankohdasta poikkeaa, jos ylimääräisessä yhtiökokouksessa päätetään yhtiön selvitystilaa koskevasta asiasta. Tällöin kutsu täytyy lähettää viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta. (OYL 20 luku 3 § 2 mom..) Muitakin poikkeuksia on ja ne mainitaan yksityiskohtaisesti osakeyhtiölain 5 luvun 19 pykälässä.

Kokouksutsussa on mainittava yhtiön nimi, kokousaika ja -paikka sekä kokouksessa käsiteltävät asiat. Kokouksutsun sisältöön on myös erityisiä säännöksiä. Kutsussa on mainittava yhtiöjärjestyksen muutoksen pääasiallinen sisältö, jos asiaa käsitellään yhtiökokouksessa. (OYL 5 luku 18 §.) Kokouksutsuun on lisättävä yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat ja vain listatuista asioista voidaan päättää. Poikkeuksena asiat, joita varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään (listaus edellisessä kappaleessa) ja tilintarkastajan valinta. (OYL 5 luku 11 §.) Kokouksutsun asialistaan voidaan myös lisätä kohta ”muut kokouksessa esille tulleet asiat”. Tällöin voidaan päättää myös muista asioista, jotka tulevat kokouksessa esille. Yhtiökokouksessa ei saa tehdä yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia päätöksiä (OYL 5 luku 13 §.)

Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään, hallitus katsoo siihen olevan aihetta, osakkeenomistaja tai tilintarkastaja vaatii sitä tai hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta ja sillä on yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus päättää ylimääräisen yhtiökokouksen pitämisestä (OYL 5 luku 2 § 8–12 mom.). Osakkeenomistajalla on oltava kymmenesosa yhtiön osakkeista tai tätä pienempi määrä, jos niin on yhtiöjärjestyksessä määrätty, jotta hänellä on oikeus vaatia ylimääräistä yhtiökokousta. Kokouksutsu

on toimitettava kahden viikon kuluessa vaatimuksen saapumisesta. (OYL 5 luku 4 §.)

Yhtiökokous on pidettävä yhtiön kotipaikassa. Tästäkin voidaan poiketa yhtiöjärjestyksessä määräämällä. Vain painavista syistä yhtiökokous voidaan näistä poiketen pitää toisella paikkakunnalla. (OYL 5 luku 16 § 1 mom..)

4.2.4 Osake

Osakkeet ovat se juttu, mikä erottaa osakeyhtiön muista yhtiöistä. Osakkeet ovat osakeyhtiön rahoituksen perusvälineitä. Osake luo oikeuden osuuteen osakeyhtiöstä. (Mähönen & Villa, 2013, s. 155, 157.) Osakeyhtiön osakkeita voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (OYL 1 luku 4 §). Tämä on yksi keskeisimmistä oikeusperiaatteista, joita osakeyhtiöihin kohdistuu. Osakkeiden luovuttamista ja hankkimista voidaan yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain, kun se tapahtuu lunastus- ja suostumuslausakkein. (Kyläkallio ym., 2024, s. 17.)

4.2.5 Vastuu yhtiön velvoitteista

Yksityinen elinkeinonharjoittaja vastaa yritystoiminnasta syntyneistä velvoitteista itse koko omaisuudellaan (Holopainen, 2024, s. 20).

Osakeyhtiössä vastuu erottuu tästä. Osakeyhtiössä osakkaan vastuu on rajoittunut ainoastaan sijoitettuun pääomaan, paitsi jos osakas on antanut henkilökohtaisen takauksen tai omaa omaisuuttaan luoton vakuudeksi. Osakeyhtiön osakkaalla on lain mukaan rajoitettu vastuu. Rajoitetulla vastuulla tarkoitetaan, että osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä osakkeenomistajan velvollisuudesta suorittaa joitain erityisiä maksuja yhtiölle. (OYL 1 luku 2 § 2 mom..) Osakeyhtiön velvoitteista osakkeenomistaja ei ole vastuussa niiltä osin, kun hän on vain osakkeenomistaja. Työsuhteessa osakeyhtiöön olevaan

osakkeenomistajaan sovelletaan työntekijän vastuuta. (Mähönen & Villa, 2013, s. 393.)

4.2.6 Kirjanpito ja tilinpäätös

Kirjanpitovelvollisuus koskee kaikkia liike- ja ammattitoimintaa harjoittavia. Kirjanpitolaissa säädetään kirjanpidon pitämisestä. Ne on laadittava säädösten mukaisesti. Eli yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön on molempien pidettävä kirjanpitoa yritystoiminnastaan (KPL 1 luku 1 § 2 mom., 1a § 1 mom.) Osakeyhtiön on huomioitava perustamisvaiheessa, että kirjanpitoa täytyy pitää myös rekisteröintiä edeltävästä toiminnasta (KPL 1 luku 1 § 4 mom.). Hyvää kirjanpitotapaa on aina noudatettava (KPL 1 luku 3 §). Kirjanpitoa voi pitää itse tai palkata henkilö sitä tekemään tai ostaa kirjanpito palveluna esimerkiksi kirjanpitotoimistolta (Holopainen, 2024, s. 217).

Kirjanpitoa voidaan pitää yksinkertaisena tai kaksinkertaisena. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole velvollinen pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa, muuta kuin tietyin edellytyksin (Villa, 2023, s. 46). Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja on aikaisemmin pitänyt yhdenkertaista kirjanpitoa, voi osakeyhtiön pakollinen kahdenkertainen kirjanpito tulla uutena asiana (OYL 1 luku 2 §). Yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa on voinut pitää, kun liiketoiminnan kahtena peräkkäisenä vuotena korkeintaan yksi seuraavista asioista on täytynyt; liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on ollut 200 000 euroa, taseen loppusumma on ollut 100 000 euroa tai liiketoiminnan palveluksessa on ollut keskimäärin kolme henkilöä (OYL 1 luku 1a §). Kaksinkertaisessa kirjanpidossa jokainen liiketapahtuma on kirjattava yhtä suurena vähintään kahdelle tilille toisen tilin veloitus- ja toisen tilin hyvityspuolelle (HE 173/1997, s. 8).

Tilikausi on ajanjakso, jolta kirjanpitoa pidetään. Tilikausi on pääsääntöisesti 12 kuukautta, mutta yrityksen toimintaa aloittaessa, lopetettaessa tai muuttaessa tilikausi voi olla vähemmän kuin 12 kuukautta tai jopa 18 kuukautta. Tilikauden minimirajaa ei ole määritetty. (HE 173/1997, s. 8.) Poikkeuksena

ammattinharjoittajaan, jolla tilikausi on aina kalenterivuosi, osakeyhtiön tilikauden ei tarvitse, vaan se voi alkaa milloin tahansa (Holopainen, 2024, s. 216).

Ammatin- ja liikkeenharjoittaja on velvollinen laatimaan tilinpäätöksen, jos sekä päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista; taseen loppusumma on 450 000 euroa, liikevaihto on 900 000 euroa tai tilikauden aikana yhtiön palveluksessa on ollut keskimäärin 10 henkilöä (KPL 1 luku 1 a § 6 mom.; KPL 1 luku 4 b §).

Kun osakeyhtiön tilikausi päättyy, on sen laadittava tilinpäätös sekä toimintakertomus. Ne on tehtävä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätökset ovat osakeyhtiöissä julkisia ja ne julkistetaan kaupparekisterissä (Holopainen, 2024, s. 216). Toimintakertomus on tilinpäätökseen liittyvä asiakirja, mutta ei tilinpäätökseen kuuluva osa (Villa ym., 2007, s. 85).

4.2.7 Yhtiön varat ja varojen jako

Yksityisen elinkeinonharjoittajan talous on pidettävä kirjanpidon avulla erillään yrittäjän henkilökohtaisesta taloudesta, vaikka yrityksen varat ovat lähestulkoon sama asia kuin yrittäjän omat varat. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa itselleen palkkaa, vaan hän nostaa yksityisottoina varoja yritykseltään. Yksityisen elinkeinonharjoittajan koko tulos verotetaan yrittäjän ansio- tai pääomatulona, joten yksityisottoja ei veroteta erikseen. Yksityisotot on kuitenkin ilmoitettava veroilmoituksessa. (Meretniemi & Ylönen, 2008, s. 43.) Mitään erityistä päätöstä yksityisotoista ei tarvitse tehdä (Villa ym., 2004, s. 100).

Toisin kuin yksityisellä elinkeinonharjoittajalla, osakeyhtiön omaisuus ja varallisuus ei ole osakkeenomistajien henkilökohtaista omistusta, joten yritysmuodon muuttuessa osakeyhtiöksi yrittäjä ei voi enää nostaa osakeyhtiön tililtä rahaa samalla tavalla kuin yksityisenä elinkeinonharjoittajana pystyi. Raha on maksettava yrittäjälle palkkana tai osinkoina. Jos yrittäjä nostaa rahaa muutoin, se verotuksellisesti määritellään yksityisnostoksi ja tätä kautta yritysvelaksi. (Meretniemi & Ylönen, 2008, s. 43.) Palkkatulon lisäksi osakas, joka

tekee yhtiössä töitä, voi käyttää palkan osana luontoisetuja esimerkiksi puhe- tai autoetua (Holopainen, 2024, s. 212). On hyvä pitää mielessä, että jos palkka maksetaan käteisenä rahana, täytyy siitä liittää työntekijän allekirjoittama maksun todentamisen selvitys päivättynä kirjanpitoon (KPL 2 luku 5 a §).

Osakeyhtiössä voitonjako tapahtuu maksamalla osinkoa osakkaiden osakkeille (OYL 13 luku 1 §). Yhtiön hallituksen esityksen perusteella yhtiökokous päättää osingonjaosta. Hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää määrää suurempaa osinkoa ei voida jakaa, ellei yhtiöjärjestyksessä ole mainintaa toisin toimimisesta. (Villa, 2023, s. 414–415.)

Maksamistaan osingoista osakeyhtiön on toimitettava ennakonpidätys kun osingon saajana on luonnollinen henkilö. Jos osinkoa jaetaan alle 150 000 euroa, on ennakonpidätys suuruudeltaan 7,5 % maksetun osingon koko suuruudesta. Jos osingonjakosummaa jaetaan yli 150 000 on ennakonpidätysprosentti tällöin 28. (Holopainen, 2024, s. 174.)

4.2.8 Velat

Kun yksityinen elinkeinonharjoittaja ottaa velkaa, hän on siitä vastuussa koko omaisuudellaan (Holopainen, 2024, s. 20). Osakeyhtiössä vain itse yhtiö on vastuussa velasta. Osakkeenomistajat ovat vastuussa ainoastaan, jos ovat taakamassa yhtiön lainaa tai antaneet pantin sitä vastaan. (Villa ym., 2004, s. 58).

4.2.9 Verotus

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole erillinen verovelvollinen. Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminnasta saatu tulo verotetaan hänen henkilökohtaisena tulonansa ja se jaetaan ansio- ja pääomatuloksi. Ennen jakamista yritystoiminnan tuloksesta vähennetään viiden prosentin yrittäjävähennys. Tämä osuus on verovapaata tuloa. Pääomatulona verotetaan 20 prosentin osuus edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Yrittäjä voi halutessaan vaatia pääomatulo-osuudeksi joko 10 tai 0 prosentin tuottoa. Näiden jälkeinen osa

lasketaan yrittäjän ansiotuloksi. Verovapaita henkilökuntaetuja ei ole. (Holopainen, 2024, s. 209.)

Osakeyhtiö on puolestaan itsenäinen verovelvollinen ja sen saama tulo verotetaan yhtiön tulona. Tuloveroprosentti osakeyhtiöllä on 20. Kuten aiemmin on todettu, osakkaille voidaan maksaa palkkaa ja osinkoa. Osingot ovat pääomatuloa ja niiden veroprosentti on 30 % kun pääomatuloa on alle 30 000 euroa. Jos pääomatulo nousee sen yli, on veroprosentti tällöin 34 %. Osinkotulo sen sijaan voi olla verovapaata, pääoma- tai ansiotuloa. Sen määräytyminen riippuu yhtiön nettovarallisuudesta ja osingon suuruudesta. Palkkatulon lisäksi osakas, joka tekee yhtiössä töitä, voi käyttää palkan osana luontoisetuja esimerkiksi puhelin- tai autoetua. Verovapaat henkilökuntaedut ovat mahdollisia osakeyhtiössä. (Holopainen, 2024, s. 210.)

4.3 Toimenpiteet yhtiömuodon muuttamisessa

Yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoimintaa ei voida suoraan muuttaa osakeyhtiöksi, vaan ensin yksityisliike täytyy lopettaa ja uusi osakeyhtiö perustaa (Honkamäki ym., 2018, s. 368). Liiketoiminta voidaan kuitenkin siirtää perustettavaan osakeyhtiöön (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023b). Laissa ei ole erillisiä säännöksiä yhtiömuodon muuttamista koskien, vaan tilanteeseen sovelletaan soveltuvin osin apporttiperustamista koskevia lainsäädännöksiä (OYL 624/2006, 2 luku 6 §; Immonen, 2024, s. 629). Apporttiomaisuudesta jäljempänä kohdassa 4.3.8.

Liiketoimintaa osakeyhtiönä suositellaan oikeudellisista syistä tehtäväksi, kun yhtiö on rekisteröity. On hyvä jo ennakkoon tehdä tarvittavia toimenpiteitä, jotta muodonmuutos olisi yritystoiminnan kannalta sujuvaa. PRH:lle voi tehdä ilmoituksen, jossa mainitaan, että yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoimintaa jatketaan osakeyhtiönä tai että yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminimi lakkautetaan samalla kun osakeyhtiö rekisteröidään. Ilmoitus tehdään paperilomakkeella. Ilmoituksessa pyydetään molempien ilmoitusten samanaikaista käsittelyä. Tiettyä rekisteröintiajankohtaa on erikseen pyydetävä ja se on

perusteltava. Tällaisessa tapauksessa on hyvä perustella, että yksityinen elinkeinonharjoittaminen lakkaa edellisenä päivänä ja osakeyhtiö jatkaa seuraavana päivänä. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023b.)

Muutoksen voi tehdä yrittäjä itsenäisesti tai kirjanpitäjänsä kanssa. Yritysjuristeilta voi myös ostaa palveluna yhtiömuodon muutosprosessin joko kokonaan tai osittain.

4.3.1 Yrityksen nimi ja Y-tunnus

Jo ennen yksityisliikkeen lopettamista ja osakeyhtiön perustamista, on hyvä tiedostaa, että yksityisliikkeen nimi ei vaihdu automaattisesti osakeyhtiön nimeksi. Tilanteessa, jossa yksityisliikkeen toiminta lakkaa kokonaan osakeyhtiön perustamisen myötä, voidaan osakeyhtiölle hakea samaa nimeä kuin millä yksityistä elinkeinotoimintaa harjoitettiin. Jos kuitenkin halutaan jatkaa yksityistä elinkeinonharjoittamista, täytyy sen nimi muuttua tai perustettavalle osakeyhtiölle ottaa toinen nimi. Vaikka yksityisen elinkeinonharjoittajan nimessä ei tarvitse olla mainintaa yhtiömuodosta, esimerkiksi Yritys Tmi, täytyy osakeyhtiön nimessä aina olla perässä osakeyhtiö- tai oy-tunnus. Kaupparekisterissä tarkastetaan perustettavan osakeyhtiön nimi ennen sen hyväksymistä. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023b.) On hyvä miettiä yhtiön nimiasia valmiiksi ennen yhtiön perustamista.

Koska perustetaan uusi yhtiö ikään kuin yksityisliikkeen tilalle, muuttuu myös yhtiön Y-tunnus. Yksityisliikkeen Y-tunnus lakkaa samalla kun yritys lopetetaan ja perustettava osakeyhtiö saa rekisteröinnin yhteydessä uuden y-tunnuksen. Asiakkaille on hyvä tiedottaa yhtiömuodon muutoksesta, jotta he tietävät y-tunnuksen vaihtumisesta. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023b.) Yhtiö saa y-tunnuksen heti, kun yhtiön jättämä perustamisilmoitus on kirjattu PRH:n ja Verohallinnon yhteiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään www.ytj.fi:hin. Sähköisenä tehty perustamisilmoitus saa y-tunnuksen, kun ilmoitus on allekirjoitettu ja käsittelymaksu on maksettu. (Holopainen, 2024, s. 73–74.)

4.3.2 Yksityisen elinkeinonharjoittajan lopettaminen

Yksityisen elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava toimintansa lopettamisesta PRH:n kaupparekisteriin sekä Verohallintoon sähköisesti tai paperilomakkeella. Sähköinen ilmoitus tehdään www.ytj.fi:ssä. Tätä kautta ilmoitus menee suoraan myös Verohallinnolle. (Verohallinto, 2023.) Samalla ilmoituksella voi poistaa myös yrityksen alv-rekisteristä ja ennakoperintärekisteristä (Verohallinto, 2024). On huomioitava, että enakkoveron maksuvelvollisuus ei pääty lopettamispäivään. Verohallinto suosittelee ilmoittamaan tarvittavat tiedot enakkoverosta heille, jotta vältytään liian tai liian vähäisen enakkoveron maksamiselta. (Verohallinto, 2023.) Liiketoimintaa lopetettaessa on annettava elinkeinotoiminnan veroilmoitus Verohallintoon. Veroilmoitus on annettava vielä siltä vuodelta, jonka aikana toiminta päättyi. Ei ole väliä milloin yritystoiminta on loppunut, määräpäivä tähän veroilmoitukseen on aina seuraavan vuoden huhtikuussa. (Verohallinto, 2019.) Kirjanpitoaineistot ja tilinpäätökset on säilytettävä 10 vuotta ja tilikauden tositteet kuusi vuotta (Verohallinto, 2023).

Kun PRH merkitsee lopettamisilmoituksen tiedot kaupparekisteriin, päättyy yrityksen nimen rekisteröintisuoja. Jos yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on yrityskiinnityksiä, täytyy ne joko kuolettaa, siirtää tai tehdä siirto ja elinkeinotoiminnan jatkaminen. Lopettamisilmoituksen voi allekirjoittaa yrittäjä itse tai hänen valtuuttamansa henkilö. Lopettamisilmoitus on maksuton (Patentti- ja rekisterihallitus, 2024a.)

Nyt kun yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminta siirretään osakeyhtiöön, voidaan yksityisen elinkeinonharjoittajan lopettaminen ja osakeyhtiön perustamisilmoitus tehdä samaan aikaan (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023b).

4.3.3 Osakeyhtiön rekisteröiminen

Osakeyhtiö syntyy vasta, kun se on rekisteröity (OYL 2 luku 9 §). Yrityksen rekisteröinti tehdään kaupparekisteriin perustamisilmoituksella. Kaupparekisteri on virallinen ja julkinen rekisteri yrityksistä. (Holopainen, 2024, s. 68.) Ennen kuin yhtiö on rekisteröity se ei voi hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia

eikä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa (OYL 2 luku 10 §).

Kaupparekisteriin on tehtävä perustamisilmoitus. Perustamisilmoituksessa on mainittava yhtiön toiminimi, mahdolliset aputoiminimet, mahdolliset rinnakkais-toiminimet, perustamissopimuksen päivämäärä, yhtiön toimiala ja tarkoitus, yhtiön kotipaikka, yrityksen osoite- ja yhteystiedot, osakepääoma, osakkeiden lukumäärä, mahdolliset erilaiset osakkeet, hallituksen puheenjohtajan ja jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot, mahdollisen toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa yhteystiedot, mahdollisen hallintoneuvoston puheenjohtajan, jäsenien ja varajäsenien yhteystiedot, tilintarkastajan, päävastuullisen- ja varatilintarkastajan henkilötiedot, yhtiöjärjestyksen edustamismääräykset sekä tilikausi (Holopainen, 2024, s. 83-84.)

Yhtiöllä ei kannata olla toimintaa, ennen yhtiön rekisteröimistä. Ennen rekisteröimistä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti. Vastuu siirtyy yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään. (OYL 2 luku 9 §.)

Jos yhtiötä ei ole vielä rekisteröity, mutta se tekee oikeustoimia jonkun kanssa, ei oikeustoimet välttämättä velvoita sopimuskumppania. Jos yhtiön sopimuskumppani tiesi, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi, jollei toisin ole sovittu, luopua yhtiön kanssa tehdystä sopimuksesta, jos rekisteri-ilmoitusta perustamisesta ei ole tehty määräajassa tai jos rekisteröiminen on evätty. Jos sopimuskumppani ei tiennyt, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi luopua sopimuksesta, kunnes yhtiö on rekisteröity. (OYL 2 luku 11 §.) Ennen rekisteröimistä tehdyistä oikeustoimista vastaa niistä päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti (Holopainen, 2024, s. 43). Kuitenkin perustamisen jälkeen, mutta ennen yhtiön rekisteröintiä tehdyt oikeustoimet siirtyvät yhtiön vastuunalaisiksi (HE 109/2005, s. 48).

Tuloista, joista ei tehdä ennakonpidätystä, maksetaan ennakkovero (Holopainen, 2024, s. 101). Ennakkoveron määräämistä varten on ennakkovero haettava OmaVero-palvelussa ilmoittamalla arvio verotettavasta tuloksesta (Holopainen, 2024, s. 60, 65). Sen mukaan, miten suureksi ennakkoverohakemuksessa yhtiö on arvioinut liikevaihdon ja verotettavan tulon, määrää Verohallinto ensimmäisen ja toisen tilikauden ennakkoveron. Välttääkseen ennakkoveron suurelta eroavaisuudelta, osakeyhtiön liikevaihto ja tuotot kannattaa arvioida mahdollisimman realistisesti. Jos ennakkovero on maksettu liian vähän, voi ennakkovero täydentää tilikauden päättymisen jälkeen ilman huojennettua viivästyskorkoa. Huojennettu viivästyskorko on 6 %. Jos ennakkovero maksetaan myöhässä, sen viivästyskorko on 11 %. (Holopainen, 2024, s. 101–102, 230.) Yleisesti ennakkovero maksetaan kuukausittain Verohallinnolle. Eräpäivä on kaikille sama ja se on kunkin kuukauden 23. päivä. Ennakkovero, sen alentamista, korotusta tai poistoa voi hakea verovuoden aikana. Tämä tehdään myös Verohallintoon. (Holopainen, 2024, s. 220.)

Jos yrityksellä on liikevaihtoa yli 15 000 euroa, on sen ilmoitettava arvonlisävelvolliseksi arvonlisävelvollisten rekisteriin (Holopainen, 2024, s. 64.) Osakeyhtiön on ilmoitautumisen jälkeen merkittävä alv-tunnus kaikkiin yhtiön laskuihin ja muihin verovelvollisten välisiin asiapapereihin. Alv-tunnus on sama kuin yhtiön Y-tunnus. (Holopainen, 2024, s. 141.)

Yhtiöt, joiden liikevaihto on yli 15 000, mutta pienempi kuin 30 000 saavat arvonlisäveron huojennuksen. Arvonlisäveron alarajahuojennuksesta on huomioitava se, että se poistuu kokonaan vuonna 2025. (Holopainen, 2024, s. 139, 141.)

Vuodesta 2026 alkaen täytyy osakeyhtiön tarkastaa YTJ-palveluksessa yhtiön kaupparekisteriin merkityt tiedot sekä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkityt yhteystiedot. Laiminlyönnistä voi seurata 300 euron laiminlyöntimaksu 2027 vuodesta alkaen. (Holopainen, 2024, s. 60).

4.3.4 Perustaminen ja perustamissopimus

Ennen rekisteröintiä on tiettyjä asioita, jotka täytyy tehdä tietyssä järjestyksessä, jotta yhtiö syntyy ja on toimivaltainen. Nämä asiat käydään oppaassa yksityiskohtaisen listauksen muodossa. Lista on laadittu siten, että siitä näkee, mitä täytyy tehdä missäkin vaiheessa. Ennen perustamisilmoituksen tekemistä on laadittava perustamissopimus ja kaikkien osakkaiden on allekirjoitettava se. Tätä varten voidaan pitää perustamiskokous. (Villa, 2023, s. 254.)

Perustamissopimuksen sisältö on tarkkaan määritelty osakeyhtiölaissa. Perustamissopimuksessa täytyy mainita sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat, kunkin osakkeenomistajan merkitsemät osakkeet, yhtiölle maksettava määrä osakkeesta eli osakkeen merkintähinta, osakkeen maksuaika sekä yhtiön hallituksen jäsenet. Tarvittaessa on mainittava myös yhtiön toimitusjohtaja, hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat. Perustamissopimuksesta on löydyttävä yhtiöjärjestys joko sellaisenaan tai liitteenä. (OYL 2 luku 2 §.) Myös muista kuin osakeyhtiölaissa tarkoitetuista osakkeenomistajien sopimista yhtiön perustamiseen liittyvistä asioista voidaan sopia perustamissopimuksessa (Kyläkallio ym., 2024, s. 82).

Osakeyhtiön perustamiseen ei tarvita sijoitettavaa pääomaa, ellei osakeyhtiö ole julkinen yhtiö. Pääomaa kuitenkin saa sijoittaa, mutta se ei ole pakollista. Kun perustamissopimus on allekirjoitettu, alkaa johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät. (Villa, 2023, s. 254.) Kun perustamissopimus on allekirjoitettu ja tarvittavat muut toimenpiteet on tehty, kuten osakkeiden merkintähintojen maksaminen, yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa. Kun viimeinen osakkeenomistaja on allekirjoittanut perustamissopimuksen, katsotaan se allekirjoitetuksi. Jos yhtiötä ei ole ilmoitettu rekisteröitäväksi määräajan kuluessa, perustaminen raukeaa. Perustaminen voi raueta myös siihen, ettei nimeä hyväksytä. (Villa, 2023, s. 262.)

Osakkeiden merkintähinnat on maksettava yhtiölle avatulle pankkitilille. Maksetut osakkeet voidaan ilmoittaa rekisteröitäviksi, joten merkittyjen osakkeiden maksuaika ei voi olla pidempi kuin kolme kuukautta. Osakkeet voivat olla myös

niin sanottuja nollahintaisia, jolloin niitä ei tietenkään makseta. Perustamisilmoituksessa on kuitenkin mainittava, jos osakkeiden merkintähinta merkitään nollassa ja ettei osakkeista makseta yhtiölle. (Holopainen, 2024, s. 43, 83.) Ja myös tapauksessa, jossa yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminta siirretään osakeyhtiölle apportiomaisuutena osakkeiden sijaan, on siitä mainittava perustamissopimuksessa (OYL 2 luku 6 § 3 mom.). Tilikaudesta on määrätävä perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä (Holopainen, 2024, s. 46).

4.3.5 Yhtiöjärjestys

Yhtiöjärjestyksessä osakkeenomistajat voivat määrätä yhtiön toiminnasta laajastikin. Tämä perustuu OYL:ssä säädettyyn tahdonvaltaisuusperiaatteeseen. Yhtiön toiminnasta määräämisen täytyy tapahtua sopimisvapauden asettamissa rajoissa. Määräykset eivät voi olla osakeyhtiölain tai muun lain pakottavan säännöksen tai hyvän tavan vastaisia. (Villa ym., 2007, s. 59.)

Yhtiöjärjestyksessä täytyy aina mainita yhtiön nimi eli toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta sekä toimiala. Mikäli yhtiön nimeä käytetään kaksi- tai useampikielisenä, on siitäkin mainittava yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestystä voidaan myöhemmin muuttaa osakeyhtiölaissa säädetyillä tavoilla. (OYL 2 luku 3 §.)

Toimialaksi tulisi mainita kaikki ne alat, joilla yritys toimii nyt ja suunnittelee toimivansa tulevaisuudessa. Kun toimiala on määritelty hyvin, siitä käy selvästi ilmi millä alalla yhtiö toimii ja mitä se tekee. (Holopainen, 2024, s. 46.) Päätoimiala on ilmoitettava myös Verohallintoon. Toimialan voi ilmoittaa PRH:lle yleistoimialana, joka kattaa kaiken laillisen liiketoiminnan, mutta Verohallintoon on ilmoitettava tarkka päätoimiala. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2024b.)

4.3.6 Hallinnon järjestäminen

Koska osakeyhtiöön riittää yksi hallituksen jäsen, voi yhtiön perustanut aikaisemmin yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminut yrittäjä toimia hallituksessa yksin. Hallituksen varajäsen on kuitenkin valittava. (Villa ym., 2007, s. 72.)

4.3.7 Osakassopimus

Osakeyhtiön osakkaat voivat tehdä keskenään sopimuksia, joissa sopivat keskinäisistä suhteista, oikeuksista ja velvollisuuksista yhtiössä. Myös osakeyhtiö voi olla osallisena sopimuksessa. Osakassopimus on vapaamuotoinen, mutta se on hyvä tehdä kirjallisena. Sitä sovelletaan ennen yhtiöjärjestystä tai osakeyhtiölakia osakkeenomistajien välisissä suhteissa. Osakassopimus ei ole pakollinen, mutta se kannattaa tehdä, jos osakkaita on enemmän kuin yksi ja varsinkin tilanteessa, jossa kahdella osakkaalla on molemmilla puolet yhtiön osakkeista. (Holopainen, 2024, s. 44.)

4.3.8 Apportti ja omaisuuden siirto

Apporttiomaisuus on aineellista tai aineetonta omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa osakeyhtiölle ja joka voidaan merkitä yhtiön taseeseen omaisuudeksi. Liiketoimintakokonaisuutta voidaan pitää apporttiomaisuutena. (Villa ym., 2007, s. 23.)

Koska yksityisliikettä ei voida suoraan muuttaa osakeyhtiöksi, se voidaan siirtää apporttiomaisuutena osakeyhtiöön. Tällöin yksityinen elinkeinonharjoittaja antaa apporttina yksityisliikkeen varat ja velat. Vastineeksi yksityinen elinkeinonharjoittaja saa tästä osakeyhtiön osakkeita. Eli jos yksityinen elinkeinonharjoittaja perustaa itse osakeyhtiön, hän voi apporttiomaisuutena siirtää yksityisliikkeensä osakeyhtiöksi ja saada sitä vastaan kaikki osakeyhtiön osakkeet. Rahan sijasta tällöin suoritetaan apporttiomaisuudella osakkeesta maksettava

määrä. Myös muut yksityisliikkeen omaisuudet voidaan siirtää apporttina osakeyhtiöön. (Villa ym., 2007, s. 22–23.)

Perustamissopimuksessa on oltava maininta, jossa sanotaan, että yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminta sijoitetaan osakeyhtiöön apporttina. Liiketoiminnan taloudellisesta asemasta on oltava myös riittävä selvitys. Selvitys voidaan antaa tilinpäätösinformaatiolla. (Holopainen, 2024, s. 44.) Jos osake on maksettu apporttiomaisuudella, on rekisteri-ilmoitukseen lisäksi aina liitettävä tilintarkastajan lausunto selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle (OYL 2 luku 8 § 6 mom.). Apporttiomaisuus on myös yksilöitävä perustamissopimuksessa (OYL 2 luku 6 §). Perustamissopimuksessa merkittävät osakkeet voidaan saada tätä omaisuutta vastaan joko kokonaan tai osittain, riippuen siitä miten on päätetty. Perustamisilmoitus on tällaisessa tapauksessa tehtävä paperilomakkeella Patentti- ja rekisterihallitukseen. Jos elinkeinonharjoittajalla on nettovarallisuutta, se voidaan kirjata vastikkeettomana sijoituksena esimerkiksi osakeyhtiön SVOP-rahastoon ja osakkeen merkintähinnaksi laittaa nollan. Tämä täytyy todeta perustamissopimuksessa. Perustamisilmoitukseen ei tarvitse liittää selvitystä apportista eikä tilintarkastajan lausuntoa, jos merkintähintaa ei makseta. (Patentti- ja rekisterihallitus, 2019.)

4.3.9 Osake- ja osakasluettelo

Osakkeista ja niiden omistajista on pidettävä luetteloa. Luettelon pitäminen ja päivittäminen on yksi hallituksen pakollisista tehtävistä. Osake- ja osakasluetteloon merkitään osakkeenomistajan nimi, osoitetiedot ja osakkeiden tai osakekirjojen lukumäärä osakelajeittain sekä osakkeiden antamispäivämäärä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkaan osoitetietojen sijaan osakasluetteloon merkitään osakkaan kotikunta ja syntymäaika. Luettelo on laadittava heti yhtiön perustamisen jälkeen ja sitä on pidettävä luotettavalla tavalla. Osakeyhtiössä ollessa vain yksi osakkeenomistaja, on osakkeenomistus ilmoitettava merkittäväksi osakasluetteloon viipymättä mutta viimeistään kahden kuukauden kuluessa saannosta. (Holopainen, 2024, s. 47.) Läsnaolo- ääni- ja

puheoikeus syntyy osakkaalle vasta, kun osakkeet on merkitty luetteloon (Villa, 2023, s. 294).

4.3.10 Veroseuraamukset

Verohallinnossa yhtiömuodon muutoksesta puhutaan toimintamuodon muutoksena ja pääsääntöisesti muutos vaikuttaa verotukseen (Verohallinto, 2022). Yksityistä elinkeinonharjoittajaa verotetaan erillisenä verovelvollisena toimintamuodon muutokseen saakka ja toimintaa jatkavaa osakeyhtiötä vastaavasti niistä saaduista tuloista, jotka on saatu sen perustamisesta lukien (Honkamäki ym., 2018, s. 369). Yritystoiminnan on kuitenkin jatkuttava identtisellä tavalla, jotta muutos hyväksytään verotuksellisesti. Jatkuvuuteen ja identtisyyteen liittyy periaatteita, joita on noudatettava. (Järvenoja, 2024, s. 40.) Nämä periaatteet toteutuvat, kun toimintaan liittyvät varat ja velat siirtyvät samoista arvoista silloin, kun yksityinen elinkeinonharjoittaja perustaa osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee (Tuloverolaki, 24 §).

4.3.11 Velat

Vaikka osakeyhtiön osakkeenomistaja ei lähtökohtaisesti ole vastuussa yhtiön veloista, ei yksityisen elinkeinonharjoittajan muuttaminen osakeyhtiöksi tarkoita sitä, että yrittäjän vastuu siirtyneistä veloista lakkaisi. Yrittäjä on kuitenkin vastuussa vain niistä veloista, jotka ovat syntyneet ennen osakeyhtiön perustamiskokousta. Vasta perustamiskokouksen jälkeen syntyneet velat ovat perustetun yhtiön vastuulla. (Honkamäki ym., 2018, s. 383.) Yksityisen elinkeinonharjoittajan velat voidaan siirtää osakeyhtiölle vain velkojan suostumuksella. Yleensä tällaisissa tapauksissa muodostetaan velkoja luovuttavan yhtiön ja vastaanottavan yhtiön välille velkasuhde. (Honkamäki ym., 2018, s. 265.)

4.3.12 Poistot

Osakeyhtiö voi vähentää poistoina elinkeinoverolain maksimipoistot vähennettynä sillä määrällä mitä yksityisliike on niitä vähentänyt. Poistot on vähennettävä toimintamuodon muutosvuonna. Jos perustettavan osakeyhtiön tilikausi päättyy eri verovuonna kuin yksityisliikkeen verovuosi, voivat molemmat tehdä poistot. (Tuloverolaki, 24 §; Honkamäki ym., 2018, s. 369.)

4.3.13 Tappioiden siirtyminen

Jos yksityisliikkeelle on vahvistettu elinkeinotoiminnan tappioita, siirtyvät ne osakeyhtiölle, kunhan elinkeinotoiminnan siirtoon sovelletaan tuloverolain 24 §:n toimintamuodon muunnosta koskevaa säännöstä, josta kerrottu kohdassa 4.3.10. Tappiot menetetään, jos yhtiön perustamisen jälkeen osakkeista vaihtuu yli puolet. Verohallinto voi myöntää niiden käyttämiselle poikkeusluvan. (Honkamäki ym., 2018, s. 370.)

4.3.14 Tilintarkastaja

Osakeyhtiön on valittava tilintarkastaja. Poikkeuksena osakeyhtiöt, joilla täyttyy samat ehdot kuin yhdenvertaisessa kirjanpidossa elinkeinonharjoittajalla. Eli liiketoiminnan kahtena peräkkäisenä vuotena korkeintaan yksi seuraavista asioista on täyttynyt; liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on ollut 200 000 euroa, taseen loppusumma on ollut 100 000 euroa tai liiketoiminnan palveluksessa on ollut keskimäärin kolme henkilöä. (OYL 7 luku 2 §; Tilintarkastuslaki 1141/2015, 2 luku 2 §.) Osakkeenomistajat, joilla on yli 10 % yhtiön osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista voivat vaatia yhtiökokouksen valitsemaan tilintarkastajan. Vaatimus on tehtävä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä kokouksessa, jossa kokouskutsun mukaan asia on käsiteltävänä. (OYL 7 luku 5 §.)

Tilintarkastajalla on lain mukaan oikeus olla yhtiökokouksessa, hallintoneuvoston kokouksessa sekä hallituksen kokouksessa ja käyttää siellä puhevaltaa.

Oikeutta on tarkasteltava kuitenkin yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti. Yleensä tiitarkastajaa ei tarvita pienten yritysten kokoukseen paikalle. Jos johto on tehnyt lainrikkomuksia tai väärinkäytöksiä ja tilintarkastaja on niistä huomauttanut, hänen on hyvä olla paikalla yhtiökokouksessa. Tällöin hän voi kertoa tarkennuksia huomatuksien johtaneista seikoista. (Ruuhonen, 2020, kohta 2.11.)

Tilintarkastajan on tehtävä tilinpäätökseen merkintänsä ja annettava erillinen tilintarkastuskertomus. Tämä on tehtävä silloin, jos lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on oltava tilintarkastaja. (Holopainen, 2024, s. 216.)

5 YHTEENVETO

Yksityisestä elinkeinonharjoittamisesta sekä sen muuttamisesta osakeyhtiöksi löytyy tietoa hajanaisesti, eikä tietoa ole koottu yhteen. Yksityisen elinkeinonharjoittajan täytyy tutkia kirjallisuutta sekä verohallinnon ja patentti- ja rekisterihallituksen ohjeita saadakseen kokonaisen käsityksen aiheesta. Opinnäytetyöni on selkeästi tarpeellinen. Olen pelkästään työni aiheen kertomisella saanut mielenkiintoa herättäviä kommentteja. Aihe kiinnostaa itseäni myös hyvin paljon. Se, että olen päässyt tutkimaan aihetta ja tekemään opasta toimeksiantajalle, on herättänyt minulle enemmän uteliaisuutta aiheeseen. Olen jopa pohtinut kirjoittavani kirjan aiheesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten yksityinen elinkeinotoiminta muutetaan osakeyhtiöksi. Toimeksiantajalle tuli yllätyksenä se, ettei yksityistä elinkeinonharjoittajaa suoraan muuteta osakeyhtiöksi, vaan se täytyy lopettaa ja perustaa uusi yritys. Tämä olikin tärkein asia, joka selvitettiin opinnäytetyössä. Tämän esittäminen laajemmin yksityisille elinkeinonharjoittajille olisi hyvä jo siinä tilanteessa, kun he pohtivat yritysmuodon muuttamista.

Toiminnallinen opinnäytetyö sopi tähän työhön hyvin. Toimeksiantaja sai selkeän oppaan, jonka avulla hän pystyy toteuttamaan muutoksen itsenäisesti ja samalla saa varmuuden siitä, että muutos toteutetaan laillisesti ja kaikki tarvittava tulee tehtyä. Pelkkä teoriaosuus voisi olla toimeksiantajalle liian juridisesti kirjoitettu sekä opinnäytetyölle oleellinen lähdeviittausteksti voi olla vaikealukuista henkilölle, joka tällaista ei ole tottunut lukemaan.

Loppujen lopuksi toimeksiantaja ei vielä halunnut muuttaa yritysmuotoaan osakeyhtiöksi. Hän koki, että pitäisi tehdä suurempaa tulosta, jotta hyödyt olisivat tarpeeksi suuret muutokselle. Myös varojen helppo jakaminen toimii hänelle hyvin tässä vaiheessa.

Haasteena työn toteuttamisessa oli pohjatyön tekeminen varsinkin yksityisen elinkeinonharjoittajan osalta. Sen toiminnasta ei löydy kauheasti

lähdemateriaalia. Mutta nytpä löytyy kootusti edes jonkin verran, kun olen tähän opinnäytetyöhön sen saanut kerättyä. Haasteena oli myös selvittää missä järjestyksessä mikäkin asia täytyy tehdä, jotta yhtiömuodonmuutos toteutetaan oikein. Tieto oli kaivettava monesta eri lähteestä ja ikään kuin palapelinä koota valmiiksi. Myös henkilökohtaisena haasteena oli kirjoittaa asiatekstiä, vaikka sitä onkin näissä opinnoissa tullut harjoiteltua aika paljonkin. Olen kuitenkin niin paljon enemmän sellainen kirjoittaja, että tekstissä näkyy persoonallisuus. Eli oli kyllä hyvä oppi itselle tällainen suuri kirjoitustyö.

Opinnäytetyön aihe itsessään on hyvin laaja ja sitä pystyisi jatkamaan monella tapaa. Opinnäytetyöhön olisi hyvä lisä, kun palattaisiin koko prosessin alkuun ja syihin milloin ja miksi yhtiömuodon muutos olisi kannattavaa ja ajankohataista. Opinnäytetyötä voisi jatkaa menemällä syvemmälle aiheeseen ja selvittää lukijalle kaikki aiheeseen liittyvät sanat. Esimerkiksi mitä on pääomatulo tai mitä tarkoittavat poistot.

Verotus kun on yksi suurimmista aihealueista yritystoiminnassa, olisi hyvä käydä syvällisemmin läpi yhtiömuodon muutokseen liittyvät verotukselliset asiat. Sekä myös tarkastella yhtiömuotojen verotuksellisia eroavaisuuksia. Peitelty osinko on tällä hetkellä pinnalla ja sen esille tuominen olisi hyvä lisä, jos jatkaisi opinnäytetyön tekemistä. Se on myös hyvä aihe yritysmuodonmuutokseen liittyen, koska yhtiön varoja ei voidakaan osakeyhtiössä jakaa samalla tavalla kuin yksityinen elinkeinonharjoittaja on yrityksessään voinut. Sellaisesta toiminnasta voi seurata peiteltyä osinkoa osakeyhtiössä. Opinnäytetyötä voisi jatkaa myös lisäämällä siihen minkälainen muutos olisi yksityisestä elinkeinonharjoittajasta johonkin toiseen yhtiömuotoon kuin osakeyhtiöön. Näistä voisi myös tehdä opassarjan, jossa jokaisessa oppaassa käsiteltäisiin eri yhtiömuotoa.

LÄHTEET

ElinkL. Elinkeinotoimintalaki 565/2023. Haettu 9.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230565>

EVL. Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968. Haettu 9.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>

HE 19/2005. Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi. <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050109.pdf>

HE 173/1997. Hallituksen esitys Eduskunnalle kirjanpitolain 11 ja 12 luvun ja osuuskuntalain 79 c §:n muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_173+1997.pdf

Holopainen, T., Asiatieto Oy, & Holopainen, T. (2024). Yrityksen perustamisopas: Käytännön käsikirja aloittavalle yritykselle (Vuoden 2024 uudistettu versio. [34. uudistettu painos].). Asiatieto.

Honkamäki, T., Kujanpää, E., & Pennanen, M. (2018). Yritysjärjestelyjen käsikirja: Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus (2., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.

Immonen, R. (2024). Yritysjärjestelyt (10., uudistettu painos.). Alma Talent.

Järvenoja, M., & Helsingin seudun kauppakamari. (2024). Yritysmuodon muutokset verotuksessa. Kauppakamari.

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilka, H. (2022). Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Art House.

KPL. Kirjanpitolaki 1336/1997. Haettu 10.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Kyläkallio, J., Irola, O., & Kyläkallio, K. (2024). Osakeyhtiö I–II (9., uudistettu painos.). Edita.

Meretniemi, I. & Ylönen, H. (2008). Yrityksen perustajan käsikirja. Otava.

Mähönen, J., & Villa, S. (2013). Osakeyhtiöoikeus käytännössä (1. p.). Sanoma Pro.

Nieminen, K., Lähteenmäki, N., & Aaltonen, O. (2021). Empiirinen oikeustutkimus (1 painos.). Gaudeamus.

Ossa, J. (2014). Yritystoiminnan verotus (2., uudistettu painos.). Helsingin Kamari Oy.

Ossa, J. (2020). Yritystoiminnan verotus (3., uudistettu painos.). Kauppakamari.

OYL. Osakeyhtiölaki 624/2006. Haettu 3.12.2024. osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Patentti- ja rekisterihallitus. (07.10.2019). Apportti osakeyhtiössä. Haettu 1.12.2024 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/apporttiehto.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. (21.04.2023a). Yksityisen elinkeinonharjoittajan (toiminimiyrittäjän) lopettamisilmoitus kaupparekisteriin. Haettu 1.12.2024 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/muutokset/muutososakeyhtioksi.htm>

Patentti- ja rekisterihallitus. (21.04.2023b). Yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan jatkaminen osakeyhtiönä. Haettu 1.12.2024 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/muutokset/muutososakeyhtioksi.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. (08.11.2024a). Yksityisen elinkeinonharjoittajan (toiminimiyrittäjän) lopettamisilmoitus kaupparekisteriin. Haettu 11.12.2024 <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/lopettaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. (11.12.2024b). Yrityksen toimiala kaupparekisteriin. Haettu 11.12.2024 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/muutokset/muutososakeyhtioksi.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. (10.01.2025). Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Haettu 19.2.2025 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>

Prokuralaki 130/1979. Haettu 1.3.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lain-saadanto/1979/130>

Ruohonen, J. (2020). Tilintarkastaja osakeyhtiön hallinnon tarkastajana. Alma Talent Oy.

Tilintarkastuslaki 1141/2015. Haettu 14.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141>

Tuloverolaki 1535/1992. Haettu 10.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

Verohallinto. (16.12.2019). Veroilmoitukset ja tuloverotus – kun yritystoiminta loppuu. Haettu 10.12.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/tuloverotus/>

Verohallinto. (06.09.2022). Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi. Haettu 19.2.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon-muutos-osakeyhtioksi3/>

Verohallinto. (07.09.2023). Toiminnan lopettaminen – yritykset ja yhteisöt. Haettu 10.12.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/>

Verohallinto. (01.09.2024). Arvonlisäverollisen toiminnan päätyminen. Haettu 10.12.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/rekisterointi/arvonlisaverollisen-toiminnan-paattyminen/>

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. (2003). Toiminnallinen opinnäytetyö. Gummerus.

Villa, S., Airaksinen, M., Bärlund, J., Jauhiainen, J., Kaisanlahti, T., Knuts, M., . . . Mähönen, J. (2004). Yritysoikeus. WSOYpro.

Villa, S. (2023). Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö (6., uudistettu painos.). Alma Talent.

Villa, S., Ossa, J., & Saarnilehto, A. (2007). Yritysmuodot: Toiminta, rahoitus ja verotus. WSOY.

OPAS

Yksityisestä elinkeinonharjoittajasta

OSAKEYHTIÖKSI

Oppaan avulla ymmärrät:

Yhtiömuotojen erot

Muutoksen toteuttamisen

Muutoksen seuraukset

SISÄLLYS

Oppaan tarkoitus.....	2
Yhtiömuodot.....	3
Yritysmuotojen eroavaisuudet.....	4
Toimenpiteet yritysmuodon muutoksessa.....	6
Etene näin.....	9

OPPAAN TARKOITUS

Opas on tarkoitettu kaikille yksityisille elinkeinonharjoittajille, jotka ovat muuttamassa yritysmuotonsa osakeyhtiöksi.

Oppaassa käsitellään lyhyesti näiden kahden yritysmuodon eroavaisuuksia, joiden avulla ymmärretään miten toiminta muuttuu kun yritysmuoto muutetaan osakeyhtiöksi.

Lopuksi oppaassa on yksityiskohtainen "checklist", jonka avulla toiminimiyrittäjän on helppo toteuttaa muutos kohta kohdalta oikeassa järjestyksessä.

YHTIÖMUODOT

Toiminimellä harjoitetaan yksityistä elinkeinotoimintaa ja se on yksinkertaisin yritystoimintamuoto.

Osakeyhtiö on yleisin yhtiömuoto Suomessa. Se on itsenäinen oikeushenkilö. Yhtiön omistaa osakkeenomistajat.

Kun yhtiömuotoa lähdetään muuttamaan yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi, on hyvä pitää mielessä, että osakeyhtiöön kohdistuu paljon enemmän velvoitteita kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoimintaan.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoimintaa ei voi suoraan muuttaa osakeyhtiöksi, vaan on perustettava uusi osakeyhtiö, johon yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminta siirretään. Samalla yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminta lopetetaan.

YHTIÖMUOTOJEN EROAVAISUUDET

YKSITYINEN ELINKEINONHARJOITAJA

OSKEYHTIÖ

Lainsäädäntö

Elinkeinoimintalaki
565/2023

Tuloverolaki
1535/1992

Osakeyhtiölaki
624/2006

Tuloverolaki
1535/1992

Omistusperuste

Yrittäjän lisäksi omistusta voidaan
jakaa vain yrittäjän puolisolalle

Yksi tai useampi omistaja
Voidaan helposti laajentaa

Toimielin

Ei ole erillistä hallintoelintä

Hallitus

Edustaminen

Yrittäjä itse edustaa yhtiötään

Hallitus
Toimitusjohtaja hallituksen ohjeiden ja
määräysten mukaisesti
Voi edustaa: hallituksen puheenjohtaja,
prokuristi tai elinkeinolain mukainen edustaja

Yhtiökokous

Ei tarvitse olla

Ylin päätösvalta yhtiössä
Pidettävä 6 kuukauden kuluessa
jokaisen tilikauden jälkeen

Osakkeet

Ei ole

Osake luo oikeuden osuuteen
osakeyhtiöstä

YHTIÖMUOTOJEN EROAVAISUUDET

YKSITYINEN ELINKEINONHARJOITTAJA

OSAKEYHTIÖ

Vastuu

Vastaa yhtiön velvoitteista itse
koko omaisuudellaan

Vastuu rajoittuu sijoitettuun
pääomaan

Verotus

Ei erillinen verovelvollinen
Tulo verotetaan henkilökohtaisena tulona,
joka jaetaan ansio- ja pääomatuloksi

Itsenäinen verovelvollinen
Tulo verotetaan yhtiön tulona
Tuloveroprosentti on 20

Kirjanpito

On velvollinen yhdenkertaiseen kirjanpitoon
(tietyt edellytykset)
Kirjanpitolaki 1336/1997

Kahdenkertainen kirjanpito
Kirjanpitolaki 1336/1997

Tilintarkastaja

Ei tarvitse olla

Pakollinen tietyin ehdoin

Varat

Pidettävä kirjanpidon avulla erillään
kirjanpitäjän omista varoista
Varojen nostaminen vapaasti yksityisottoina

Ei ole henkilökohtaista omistusta varoihin
Voidaan maksaa palkkana tai osinkoina
Yksityisotto = yritysvelka

Velat

Vastuussa koko omaisuudellaan

Yhtiöllä päävastuu
Osakkeenomistajilla vastuu ainoastaan
takauksen tai pantin vuoksi

TOIMENPITEET

YHTIÖMUODON MUUTTAMISESSA

Yrityksen nimi ja Y-tunnus

Nimi ei vaihdu automaattisesti osakeyhtiön nimeksi. Osakeyhtiön nimen perässä täytyy olla osakeyhtiö tai oy -tunnus. Osakeyhtiö saa uuden y-tunnuksen rekisteröinnin yhteydessä.

Toiminimiyrityksen lopettaminen

Toiminimiyritystä ei voida suoraan muuttaa osakeyhtiöksi. Osakeyhtiö perustetaan ja samalla toiminimiyrittäminen lopetetaan. Lopetusilmoitus voidaan tehdä samalla asiakirjalla kuin millä osakeyhtiön perustaminen tehdään.

Osakeyhtiön rekisteröiminen

Osakeyhtiö syntyy rekisteröinnillä. Rekisteröinti tehdään kaupparekisteriin perustamisilmoituksella. Ennen rekisteröimistä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Osakeyhtiön perustamisilmoitus

Perustamisilmoituksessa on mainittava yhtiön toiminimi, aputoiminimet, rinnakkaistoiminimet, perustamissopimuksen päivämäärä, yhtiön toimiala ja tarkoitus, yhtiön kotipaikka, yrityksen osoite- ja yhteystiedot, osakepääoma, osakkeiden lukumäärä, erilaiset osakkeet, hallituksen puheenjohtajan ja jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot, mahdollisen toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa yhteystiedot, tilintarkastajan henkilötiedot, yhtiöjärjestyksen edustamismääräykset sekä tilikausi

Osakeyhtiön perustaminen, perustamissopimus

Ennen perustamisilmoituksen tekemistä on laadittava perustamissopimus ja kaikkien osakkaiden on allekirjoitettava se. Perustamissopimuksen sisältö on tarkkaan määritelty osakeyhtiölaissa. Perustamissopimuksessa täytyy mainita sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat, kunkin osakkeenomistajan merkitsemät osakkeet, yhtiölle maksettava määrä osakkeesta eli osakkeen merkintähinta, osakkeen maksuaika sekä yhtiön hallituksen jäsenet.

TOIMENPITEET

YHTIÖMUODON MUUTTAMISESSA

Yhtiöjärjestyksen laatiminen

Yhtiöjärjestyksellä määrätään yhtiön toiminnasta. Yhtiön toiminnasta määräämisen täytyy tapahtua sopimisvapauden asettamissa rajoissa. Määräykset eivät voi olla osakeyhtiölain tai muun lain pakottavan säännöksen tai hyvän tavan vastaisia. Yhtiöjärjestyksessä täytyy aina mainita yhtiön nimi eli toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta sekä toimiala.

Hallinnon järjestäminen

Koska osakeyhtiöön riittää yksi hallituksen jäsen, voi yhtiön perustanut aikaisemmin yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminut yrittäjä toimia hallituksessa yksin. Hallituksen varajäsen on kuitenkin valittava.

Osakassopimus

Osakeyhtiön osakkaat voivat tehdä keskenään sopimuksia, joissa sopivat keskinäisistä suhteista, oikeuksista ja velvollisuuksista yhtiössä. Osakassopimus on vapaamuotoinen, mutta se on hyvä tehdä kirjallisena. Sitä sovelletaan ennen yhtiöjärjestystä tai osakeyhtiölakia osakkeenomistajien välisissä suhteissa. Osakassopimus ei ole pakollinen.

Apportti ja omaisuuden siirto

Yksityisliike voidaan siirtää apportiomaisuutena osakeyhtiöön. Tällöin yksityinen elinkeinonharjoittaja antaa apporttina yksityisliikkeen varat ja velat osakeyhtiön osakkeita vastaan. Perustamissopimuksessa on oltava maininta, jossa sanotaan, että yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminta sijoitetaan osakeyhtiöön apporttina.

Osake- ja osakasluettelo

Osakkeista ja niiden omistajista on pidettävä luettelo ja sen pitäminen ja päivittäminen on yksi hallituksen pakollisista tehtävistä. Osake- ja osakasluetteloon merkitään osakkeenomistajan nimi, osoitetiedot ja osakkeiden tai osakekirjojen lukumäärä osakelajeittain sekä osakkeiden antamispäivämäärä. Luettelo on laadittava heti yhtiön perustamisen jälkeen ja sitä on pidettävä luotettavalla tavalla.

TOIMENPITEET

YHTIÖMUODON MUUTTAMISESSA

Veroseuraamukset

Yritystoiminnan on jatkuttava identtisellä tavalla, jotta muutos hyväksytään verotuksellisesti. Jatkuvuuteen ja identtisyyteen liittyy periaatteita, joita on noudatettava.

Velat

Vaikka osakeyhtiön osakkeenomistaja ei lähtökohtaisesti ole vastuussa yhtiön veloista, ei toiminimiyrityksen muuttaminen osakeyhtiöksi tarkoita sitä, että yrittäjän vastuu siirtyneistä veloista lakkaisi. Yrittäjä on kuitenkin vastuussa vain niistä veloista, jotka ovat syntyneet ennen osakeyhtiön perustamiskokousta. Vasta perustamiskokouksen jälkeen syntyneet velat ovat perustetun yhtiön vastuulla. Yksityisen elinkeinonharjoittajan velat voidaan siirtää osakeyhtiölle vain velkojan suostumuksella

Poistot

Osakeyhtiö voi vähentää poistoina elinkeinoverolain mainitsevat maksimipoistot vähennettynä sillä määrällä mitä yksityisliike on niitä vähentänyt. Poistot on vähennettävä toimintamuodon muutosvuonna. Jos perustettavan osakeyhtiön tilikausi päättyy eri verovuonna kuin yksityisliikkeen verovuosi, voivat molemmat tehdä poistot.

Tappioiden siirtyminen

Jos yksityisliikkeelle on vahvistettu elinkeinotoiminnan tappioita, siirtyvät ne osakeyhtiölle, kunhan elinkeinotoiminnan siirtoon sovelletaan tuloverolain 24 §:n toimintamuodon muunnosta koskevaa säännöstä. Tappiot menetetään, jos yhtiön perustamisen jälkeen osakkeista vaihtuu yli puolet. Verohallinto voi myöntää niiden käyttämiselle poikkeusluvan.

Tilintarkastaja

Osakeyhtiön on valittava tilintarkastaja. Poikkeuksena osakeyhtiöt, joilla täyttyy samat ehdot kuin yhdenvertaisessa kirjanpidossa elinkeinonharjoittajalla. Eli liiketoiminnan kahtena peräkkäisenä vuotena korkeintaan yksi seuraavista asioista on täyttynyt; liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on ollut 200 000 euroa, taseen loppusumma on ollut 100 000 euroa tai liiketoiminnan palveluksessa on ollut keskimäärin kolme henkilöä.

ETENE NÄIN

Tarkista
toiminimiyrityksen
kirjanpidon
ajantasaisuus

Laadi lopputilinpäätös
viimeiseltä tilikaudelta

Hoida asiakassuhteet:
Ilmoita muutoksista asiakkaille

Inventoi toiminimen omaisuus.
Listaa käyttö- ja vaihto-omaisuus,
myyntisaamiset ja ostovelat

Arkistoi kirjanpito
(Säilytettävä 10 vuotta)

Laadi
liiketoimintasuunnitelma
osakeyhtiölle
(Ei pakollinen)

Laadi osakeyhtiön
perustamissopimus
kirjallisena

Laadi yhtiöjärjestys

Pidä hallituksen kokous ja laadi
siitä pöytäkirja. Kokouksessa
valitaan hallituksen
puheenjohtaja, prokuristi tai muu
edustamiseen oikeutettu henkilö

Jatkuu seuraavalla sivulla

Ilmoita hallituksen jäsenet
kaupparekisteriin

Laadi osakassopimus
(Ei pakollinen, mutta hyvin
suotavaa)

Avaa pankkitili sekä
maksu mahdolliset
osakepääomat

Tee Y-muutosilmoitus PRH:lle.
Samassa ilmoitetaan tmi:n
elinkeinotoiminnan
lopettamisesta

Varmista, että ilmoitus menee
myös Verohallinnolle ja
ilmoittaudu
arvonlisävelvollisten rekisteriin

Toimita
perustamisasiakirjat
PRH:lle

Maksa käsittelymaksu

Odota, että
rekisteröinti vahvistetaan,
jotta yhtiön toiminta voi alkaa

Yksityinen
elinkeinonharjoittaminen
jatkuu nyt osakeyhtiönä

Jatkuu seuraavalla sivulla

Päivitä sopimukset
osakeyhtiölle

Tee muutosilmoitukset
vakuutusyhtiöille

Päivitä
markkinointimateriaali

Kun yhtiön arvio verotettavasta
tuloksesta on selvillä, lähetä
Verohallinnolle OmaVero-
asiointipalvelun kautta arvio
verotettavasta tulosta ->
ennakkovero

Ilmoittaudu
työnantajarekisteriin, kun
yhtiö ryhtyy säännöllisesti
maksamaan palkkoja

Ilmoita viivytyksettä
kaupparekisteriin aina hallituksen
jäseniin tai varajäseniin liittyvät
muutokset

Pidä varsinainen yhtiökokous
jatkossa vähintään kerran
vuodessa 6 kk kuluessa
tilikauden päättymisestä

Pidä ylimääräinen yhtiökokous
jatkossa, jos yhtiöjärjestys niin
määrää tai jos hallitus, osakas,
tilintarkastaja tai
hallintoneuvosto sellaisen vaatii

Huomioi lain säädökset
kokouskutsujen sisällöstä ja
lähettämisaikajankohdasta

Oppaassa mainitut lait ja toimenpiteet on tarkistettu 28.2.2025.
Tämän jälkeen muutettujen lakien säädökset voivat erota oppaan osalta.
Tarkasta aina ajantasainen laki ja ohjeistus.